

ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА І КРИМІНОЛОГІЇ

УДК 343.97

Юрій Володимирович ОРЛОВ,
доктор юридичних наук, доцент
(Харківський національний університет внут-
рішніх справ, Харків)

*«Ну що, здавалося б, слова..
Слова та голос – більш нічого.
А серце б'ється – ожива,
Як їх почує!.. Знать, од Бога...»
(Т. Г. Шевченко)*

ДИСКУРСИВНО-КОМУНІКАТИВНА ТЕОРІЯ ДЕТЕРМІНАЦІЇ ЗЛОЧИННОСТІ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ

*Обґрунтована необхідність формування дискурсивно-ко-
мунікативної теорії детермінації злочинності як окремої
кримінологічної теорії, що пояснює закономірності, меха-
нізм впливу різних компонентів дискурсу на відтворення
злочинності. Охарактеризовано загальнотеоретичні пе-
редумови створення цієї теорії. Визначено основні її стру-
ктурні компоненти та надана характеристика дискурсу
як об'єкту кримінологічного аналізу.*

Ключові слова: злочинність, дискурс, детермінація, конструювання, си-
муляція, дискурсивно-комунікативна теорія.

Постановка проблеми. Кримінологічна наука на початку ХХІ ст. від-
творює всі «хронічні хвороби» гуманітарного знання загалом, а також
його зростаючої фальсифікованості на фоні новітніх соціальних викликів,
траєкторій соціогенези, фундаментальних цивілізаційних конфліктів і

здобутків наукових шкіл, альтернативних академічним, у розумінні сутності людської психіки, структури особистості тощо. Тож цілком закономірно, що значна кількість окремих кримінологічних теорій засвідчує свою неефективність в сучасних умовах протидії злочинності.

Окремо маємо констатувати стан внутрішньоструктурної дезінтеграції кримінологічного знання; воно перестало бути цілісним, що виявилось закономірним результатом глибокої доктринальної спеціалізації. Існуючі теорії злочинності все менше знаходять свою проекцію на теорії її детермінації та, відповідно, протидії. Маємо визнати необхідність налагодження інтеграційних зв'язків між різнопредметними складовими кримінології як засіб підвищення її соціальної ефективності. В ідеалі кожен підхід до розуміння сутності злочинності має знаходити своє гносеологічне відображення, продовження в площині дослідження її детермінації. Таким шляхом повинна заповнюватись описово-пояснювальна матриця загальнотеоретичної наукової інформації про злочинність як концептуальна підстава широкоформатного, багатоаспектного, системного, керованого обструктивного впливу на її детермінаційний комплекс.

Принагідно зауважимо, що протягом останніх двох десятиліть в наукових працях, присвячених дослідженню феномена злочинності як такого, спостерігається обґрунтування та утвердження високого евристичного потенціалу низки нових теоретичних підходів, адаптації до вимог сучасності класичних теорій. Серед них – звертають на себе увагу діяльнісний, конструктивістський, інтеракціоністський. В їх межах розроблені в цілому верифіковані та компліментарні концепти, що ґрунтуються на методології соціального конструктивізму й біхевіоризму з широким використанням гносеологічних інструментів феноменології та екзистенціалізму. Втім, характеризуючись вельми високим рівнем наукової розробленості та сфокусованості на з'ясуванні природи феномену злочинності як такого, ці підходи не були специфіковані до потреб пояснення закономірностей криміногенної детермінації. Вважаємо, що таке пояснення, гіпотетично ефективне для оптимізації системи кримінально-превентивної діяльності, може бути сформоване в межах дискурсивно-комунікативної теорії детермінації злочинності, що явила б собою, передусім, логічне продовження і доповнення наукового знання, стала б своєрідним семіотичним мостом між вченням про злочинність та її детермінацією як на індивідуальному, так і груповому, масовому рівнях.

Синтетична властивість цієї теорії має бути забезпечена всебічним вивченням соціально детермінаційних властивостей дискурсу як такого, особливостей впливу його складових на відтворення злочинності й генезу окремого злочину. Саме дискурс є спільною для позначених трьох наукових теорій й похідних від них концепцій (стигматизації, конфлікту культур, «розбитих вікон» тощо) категорією, в якій «запакований» фундаментальний й невикористаних гносеологічний ресурс пізнання в кримінології базових закономірностей соціалізації, соціальної діяльності, каналів і засобів міжособистісної комунікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фундаментальні наукові

проблеми детермінації злочинності в різний час ставали предметом досліджень Ю. М. Аванесова, О. М. Бандурки, В. М. Бурлакова, Я. І. Гілінського, В. В. Голіни, І. І. Даньшина, О. М. Дрьоміна, А. П. Закалюка, А. Ф. Зелінського, В. М. Кудрявцева, О. Г. Кулика, О. М. Литвинова, В. В. Лунєєва, В. О. Тулякова та багатьох інших. Енциклопедичними та загальновідомими є відповідні праці й ідеї Е. Дюркгейма, Дж. Келлінга, Н. Крісті, Р. Мертона, Е. Сатерленда, Ф. Танненбаума, Дж. Уілсона, Е. Феррі та інших класиків кримінологічної думки. Безумовно визнаючи їх колосальний внесок у розвиток теорії детермінації злочинності, варто, все ж, вказати й на наявну прогалину в науковому знанні, яка виявляється у недостатній увазі до дискурсу як до особливого об'єкту, соціально-психологічного виміру відтворення криміногенних факторів, що й зумовлює *актуальність теми цієї статті*.

Метою статті є визначення теоретико-методологічних передумов формування дискурсивно-комунікативної теорії детермінації злочинності: характеристика наукового запиту, цілей цієї теорії, її структури, основних ідей та гіпотетичних пізнавальних і практико-перетворювальних можливостей.

Виклад основного матеріалу. Спектр об'єктів кримінологічного аналізу, заточеного під запити зниження інтенсивності відтворення кримінальних практик, виявляється вельми широким, в цілому відповідним феноменологічній глибині та складності самої злочинності. Значним є і накопичений науковий матеріал, що пояснює детермінаційну природу злочинності. Втім, історизм останньої, її соціальна адаптивність змушує поставити на порядок денний питання про роль дискурсу у її відтворенні: по-перше, як своєрідного соціокультурного поля для розгортання кримінальних практик, по-друге, як криміногенно детермінаційного ресурсу, по-третє, як сфери нереалізованого кримінально-превентивного потенціалу. Ця потреба виявляється особливо гострою у зв'язку з необхідністю: а) підвищення ефективності протидії інформаційним операціям агресивного штибу, що є складовими так званих «гібридних» воєн; б) розробки кримінологічних заasad перехідного правосуддя, невід'ємними елементами якого є соціальне примирення, встановлення історичної правди й інші складові, що спираються, передусім, на простори спільних семантичних конвенцій.

Принагідно зауважимо, що окремі фрагменти дискурсу час від часу потрапляють до фокусу наукової уваги, інтерпретуючись, зазвичай, як різні форми, напрями і методи шкідливого, небезпечного інформаційного впливу. Визнаючи безумовну важливість та затребуваність цього напряму наукових розробок, вважаємо, що для успішного вирішення задач у сфері комплексного забезпечення кримінологічної безпеки в Україні, мінімізації впливу політичних факторів злочинності, а також чинників політичної злочинності, формування потужного соціокультурного потенціалу суспільної консолідації конче необхідно є дефрагментація, концептуалізація та подальша специфікація знань про кримінологічний зміст і відповідне значення дискурсу.

Під дискурсом прийнято розуміти: 1) вербально-комунікативну прак-

тику людей, суб'єктів соціального життя; 2) форму об'єктивізації змісту свідомості людини [1, с. 287] (*філософський аспект*); 3) систему мовленнєвих актів та семантичних конструкцій, визначеного та загальноприйнятого в конкретній спільноті предметного, ціннісного змісту (*логіко-семантичний аспект*). Таким чином, дискурс є соціокультурним середовищем, інтерсуб'єктивним, об'єктивним феноменом, в якому відбувається категоризація й смислоутворення як такі. Останні є одними з базових інструментів соціалізації, на який спирається сама природа людського мислення.

Гуманітарне знання несе нам глибоко вистраждану думку про те, що «міць і свобода слова, багато разів піддані в ході історії важким випробуванням, є мірилом цивілізації» [2, с. 6]. Відсторонення цього знання від практичних потреб суспільства – тенденція небезпечна [3, с. 8]. В цьому контексті слушною та вельми патетичною видається думка А. П. Овчиннікової, яка зазначає, що диво вимовленого слова – дзеркало таємниці творіння [3, с. 7]. В той же час необхідно визнати і те, що «диво творіння» не обмежується соціально конструктивними його результатами, а охоплює й девіації, які також, вочевидь, творяться перш за все словом у найбільш загальному розумінні цього терміну. Звідси – безпосередній кримінологічний інтерес до дискурсу. Необхідність же категоріальної формалізації цього інтересу, з'ясування загальної логіки його реалізації як у напрямку розвитку кримінологічної доктрини, так і системної трансформації кримінально-превентивної практики, ставить на порядок денний потреб у розробці окремої кримінологічної теорії, яку можливо назвати дикурсивно-комунікативною. З точки зору внутрішньоструктурної таксономії остання належатиме до групи окремих комплексних психолого-соціологічних теорій детермінації злочинності.

Загальнотеоретичними передумовами до формування дикурсивно-комунікативної теорії детермінації злочинності слід вважати такі:

1) наукове (психологічне) положення щодо предметності людського мислення і діяльності. Прийнято вважати, що мислення людини, як форма психічної діяльності, є предметним, здебільшого категоріальним, хоча і у поєднанні з образним. Відтак, мислення, а за ним й прикладна діяльність, цілком залежать від дискурсу, в який інкорпорований суб'єкт. Людина не мислить чистими ідеями¹, не окутими в категоріальну форму. Остання ж є виявом побутування дискурсу. Відтак і діяльність, в тому числі й злочинна, виявляється багато в чому детермінованою дискурсом;

2) наукове (кримінологічне) знання про зміст мотиву і мотивації злочинної поведінки. Останні в значній мірі виявляють залежність від дискурсу. Власне кажучи, предметність діяльності є її іманентною якістю, яка традиційно розглядається в психології біхевіоризму та спирається на теорію мотивації поведінки (О. М. Леонтьєв, А. Маслоу, С. Л. Рубінштейн та ін.). В межах

¹ Тут не йдеться про заперечення ключових положень класичного, платонівського, ідеалізму. Мається на увазі не зміст а форма ідей, які неодмінно категоризуються і в процесі відображення, як психічної функції (основи пізнання зовнішнього світу, в тому числі і зокрема соціалізації особистості, її динамічних перетворень), і в процесі творчого мислення як такого, що принципово не може бути зведене до відображення.

останньої, предмет поведінки є складовою мотиву. Сам же мотив визначається як опредметнена потреба [4, с. 14; 5, с. 56]; набуття потребою через каскад логіко-аналітичних операцій категоріальних обрисів формує риси предмету об'єктивного світу, що здатен її задовольнити. Воля ж надає внутрішнього «поштовху» до дії, зорієнтованої та визначеної вказаним предметом, що суб'єктивно здатен задовольнити індивідуальну потребу. Звідси – предмет діяльності є її основним параметром, що визначає спрямованість і характер. Відтак, під мотивом можливо розуміти інтегрований (синтетичний) науковий конструкт, який відображає у єдиній ланці психічної активності потребу, волю та мету (цілі). Остання є раціональним відображенням предметності мотиваційного процесу;

3) *філософське (феноменологічне) положення про принципову обмеженість комунікативної можливості дискурсу*. Ця ідея набула свого усестороннього розвитку в працях Г. В. Ф. Гегеля, Е. Гуссерля, К. Ясперса та інших мислителів, що звільняє нас від необхідності у наведенні в цій роботі додаткового її пояснення. Зауважимо лише на тому, що інструментальні можливості феномену мови як суті раціональної форми мислення (індивідуального, колективного, трансперсонального) виявляються обмеженими, поперше, через ірраціональність, екзистенційність значного пласту людського буття, існування людини взагалі (чуттєві, трансцендентні стани і переживання людини здебільшого знаходяться поза дискурсом). По-друге, – через соціокультурні бар'єри, що формуються: а) на межі носіїв різних мов; б) на межі різних субкультур (особливо яскраво вони проявляються в кримінальній (зокрема, «тюремній») субкультурі), а також різних поколінь в єдиній лінгвістичній групі; в) на межі різних аксіологічних просторів (етичних, правових, політичних) в єдиній лінгвістичній групі, які визначаються неоднаковим, часто протилежним змістом та, відтак, ціннісно-емоційним забарвленням одних і тих же категорій, символів (наприклад, відмінності серед різних груп населення в межах єдиного мовного (зокрема, пострадянського) середовища у змістовному та ціннісному сприйнятті таких категорій як «георгіївська стрічка», «комуністична ідеологія», «лібералізм», «Захід» і т.п.). Дотичними до цих аспектів досліджуваної проблематики є вихідні положення теорій аномії та конфлікту культур (субкультур);

4) *філософське (феноменологічне) вчення про симулятивність соціальної реальності*, що конструюється засобами дискурсу. Ідея про симулятивну природу соціальної реальності набула свого розвитку у працях Р. Барта, Ж. Бодрійяра, А. Лефевра, Л. С. Рубінштейна, Г. Маркузе. В її основі знаходиться твердження про «смерть модерну», обрядово-символічний, міфологічний, зміст соціальної діяльності, володіння речами тощо. Цілком зрозуміло, що символізація, міфологізація та, зрештою, симуляція соціальної реальності відбувається у полі дискурсу, мовними засобами та реалізується через дискурс. Таким чином, досягнення дійсного змісту соціальних явищ, процесів у сучасному світі виявляється цілком неможливим без відповідного аналізу дискурсу, закономірностей його генези. В цьому аспекті на порядок денний виходять питання безструктурного управління, маніпуляції, конструювання соціальної свідомості, що виявляється особливо актуальним в

контексті детермінації політичної злочинності та пов'язаної з неї найбільш широким спектром похідної кримінальної (загальнокримінальної, економічної та іншої) активності.

Сприйняття викладених тез, а також проекція відповідних ідей на площину доктринальних положень про предмет кримінології дозволяє виділити такі кримінологічно значущі аспекти дискурсу та відповідні базові структурні компоненти дискурсивно-комунікативної теорії детермінації злочинності.

І. Дискурс як предметне поле кримінальних практик. Навіть поверхневий аналіз природи та різновидів злочинності доводить, що існує певний її сегмент, що відтворюється передусім в діяльності, суспільно небезпечні результати якої настають внаслідок розгортання закономірностей інформаційної причинності. Перш за все, – це низка злочинів, які вчиняються шляхом закликів, пропаганди й інших подібних дій: публічні заклики до насильницької зміни чи повалення конституційного ладу (ч. 2 ст. 109 КК України), заклики до вчинення дій, що загрожують громадському порядку (ст. 295 КК України), пропаганда війни (ст. 436 КК України), пропаганда комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів (ст. 436-1 КК України) та ін. Крім цього, до аналізованого кримінологічно значущого аспекту дискурсу можливо включити й злочини, які передбачають: а) психічне насильство, що здійснюється з використанням вербальних прийомів, висловлюваних погроз: погроза вбивством (ст. 129 КК України), погроза щодо працівника правоохоронного органу (ст. 345 КК України), погроза щодо судді, народного засідателя чи присяжного (ст. 377 КК України) тощо; б) злочинів, які вчиняються з використанням інших видів інформаційного впливу на особу з метою маніпуляції її поведінкою. До таких злочинів можуть належати випадки шахрайства із використанням гіпнозу, посягання на здоров'я людей під приводом проповідкування релігійних віровчень чи виконання релігійних обрядів і т.п.

При наближенні ж до сутності дискурсу та його соціальних функцій виявляється, що він на рівні факторів детермінації різної віддаленості впливає на всю без виключення злочинність. Ця властивість дискурсу безпосередньо впливає з предметності соціальної діяльності. Будь-який же злочин у своїй генезі неодмінно виявляє риси предметної діяльності. З цього приводу доречним видається міркування К. Маркса (мовою перекладу): «По мере того, как *предметная действительность* повсюду в обществе становится для человека действительностью человеческих сущностных сил, *человеческой действительностью* (курсив наш – Ю. О.), все предметы становятся для него опредмечиванием самого себя, утверждение и осуществлением его индивидуальности...» [6, с. 121]. Тож через дискурс, що є інструментальним полем опредметнення зовнішнього світу та наділення його конкретним змістом, відбувається не лише соціальне орієнтування, а й самоактуалізація особистості, її співвідношення, як суб'єкту діяльності, з його об'єктом, в результаті чого відбувається самоідентифікація.

При цьому ми не схильні абсолютизувати роль дискурсу у соціалізації людини і її соціальної поведінки в цілому. Цілком зрозуміло, що надскладна

природа людської особистості так чи інакше, але змушує рахуватися зі сферою її підсвідомого, колективного несвідомого, з її персональною міфологією, яка насичена вже не тільки і не стільки категоріями, скільки образами, емоціями, комплексами. Останні, вочевидь, чинять якщо не більший, то і не менший вплив на людську поведінку, аніж дискурсивні поля. Але важливо усвідомити й те, що складові дискурсу не становлять безпосередніх причин злочинної поведінки, а є вагомими умовами її уможливлення взагалі. Вони є вагомими чинниками конструювання соціального простору, налагодження та підтримання систем інтеракції через комунікацію, навчання й безпосередню предметну діяльність.

II. Дискурс як сфера відтворення культурно-психологічних детермінант злочинності. Їх різновиди та конкретне предметне криміногенне значення настільки широкі, що є всі підстави стверджувати: жоден злочин у своїй генезі не обходиться без детермінаційного впливу елементів дискурсу, мовних компонентів (як раціональних, так і ірраціональних, як денотативних, так і конотативних) соціальної діяльності. А так само як і жоден з фрагментів кримінальної активності, злочинності, об'єктивно не може не мати у механізмі своєї детермінації дискурсивної складової. Науковий аналіз останньої – справа копітка, вимагає серії монографічних досліджень. Тому, не претендуючи в цих тезах на повноту висвітлення відповідної проблематики, обмежимося лише позначенням найбільш важливих, на нашу думку, базових типологічних груп дискурсивних криміногенних факторів.

1. *Фактори дискурсивної симуляції.* Ж. Бодрійяр у своїх широко цитованих працях детально описав і пояснив механізми формування та соціальну роль так званих симулякрів – несамототожних, змістовно пустих елементів дискурсу, категорій, які, втім, характеризуються високою соціальною функціональністю. Престижність статусів різної природи, варіативність напрямів, рівнів і сфер моди, інші атрибутивні соціальні конструкти (а надто – політичні ідеології й міфологеми) здатні формувати власні нормосистеми, залучаючи до їх активного відтворення суб'єктів. Конкретний набір симулякрів визначає місце останніх в соціальній ієрархії, впливаючи, таким чином, на задоволення/незадоволення потреб у безпеці, приналежності і т.д. Відтак, дискурсивно детермінована симулятивність реальності спонукає до життя широкий спектр мотивів, формує за загальним визнанням феномени корисливості та споживацтва, спонукає до життя ворожисть, деструктивну агресію.

2. *Фактори ксенофобії.* В її основі неодмінно знаходиться ворожисть, нетерпимість, страх перед «інакшістю». Проте цілком зрозуміло, що страх і ворожисть не існують самі по собі, у виді «чистих» відчуттів, емоцій; вони завжди конкретні, предметні, мають чіткі мовні позначення, смислові обриси. Останнє ж є, передусім, наслідком побутування (в тому числі й в результаті цілеспрямованої імплементації) у дискурсі відповідних емоційно забарвлених категорій, смислів. Тут варто зауважити на такому: а) будь-які категорії завжди мають контекстуальне забарвлення, значення, яке історично, а також в залежності від політичної кон'юнктури, мінливе. Це ж стосу-

ється і символів як складових семантичної референції (яскравим прикладом є трансформація смислового та емоційного навантаження на так звану «георгіївську стрічку» до 2014 р. та після); б) будь-які контексти формуються на груповому рівні, як результат семантичних конвенцій; в) різноманітні конотації на тему «інакшості» є суть груповий нарцисизм, який, зазвичай, поряд із задоволенням потреб у приналежності часто є джерелом агресії, ресентименту. Як писав Л. С. Рубінштейн (мовою оригіналу): «...Когда не получается стать нормальными, становятся великими. Тем более, что это проще...Сивушно-византийское величие сегодня не даёт покоя умам, провоцируя ненависть в химически чистом виде» [7, с. 143, 181]. І хоча митець акцентує на сучасній російській семантичній реальності, приклад, вважаємо, влучний і такий, що може бути використаний і для ілюстрації трансформацій окремих складових українських дискурсивних систем.

Також варто наголосити й на тому, що дискурсивні практики також виявляються операціоністською основою для розгортання найбільш фундаментальних конфліктів цивілізаційного штибу – між глобалізацією та глокалізацією, прагненнями до збереження етнокультурної ідентичності. Окремі аспекти цих конфліктів влучно підкреслює Р. Жангожа, констатує, що деякі народи намагаються чинити опір процесу глобалізації, висуваючи та відстоюючи власні цивілізаційні проекти (Китай, Малайзія, Іран та ін.). Але вся незворотність тотальної глобалізації полягає в тому, що глобально-інформаційні потоки, спрямовані на об'єкт такої інтенсивної переробки і перекодування свідомості «громадянами світу» (свідомо чи підсвідомо), стають сьогодні змістом повсякденного життя населення більшої частини світу [8, с. 74–75]. І мова тут йде не тільки і не стільки про вплив суто економічних факторів домінування, як культурних, себто дискурсивних.

3. *Засіб стимуляції тривожності.* Механізми цього процесу схожі з попередніми. Але до них додаються елементи цілеспрямованої управлінської стратегії з використанням повного арсеналу засобів пропаганди, дезінформації. Мета – продукування запиту на владарювання, згоди населення на політичні, економічні, військові дії, надання їм видимості легітимності, зміцнення позицій чинного політичного істеблішменту.

III. Дискурс як загальносоціальний кримінально-превентивний ресурс. Розуміючи, що цей теоретичний компонент безпосередньо, змістовно, не входить до проблем детермінації злочинності, зауважимо, що в такому ракурсі кримінологічного аналізу дискурс постає контраверсією попередніх двох типологічних груп та їх закономірним відображенням як на рівні теоретичного осмислення, так і прикладної запобіжної діяльності. Вочевидь, є сенс вести мову про використання інструментів мовлення в кримінально-превентивних цілях. Передусім, це стосується вираженого патріотичного виховання молоді, що ґрунтується не лише на формуванні й підживленні почуття гордості за свою державу, свій народ, але й почуття історичного сорому на основі критичного аналізу історії, відмови від ідеї «сивушно-византійської величі» на користь української національно-політичної ідентичності, становлення якої відбувалося й відбувається у вкрай суперечливому контексті, напрямках й формах. Подібна рефлексія є запорукою уникнення у

майбутньому помилок минулого щодо потурання, обумовлення можливості функціонування тоталітарних політичних режимів і т.п. Також не можна оминати увагою й процеси встановленні історичної правди в контексті відновного правосуддя, які обов'язково мають охоплювати й наукову ревізію терміносистеми радянського і транзитивного зразків політекономічної та соціокультурної локації.

IV. Дискурс як сфера відтворення факторів зниження ефективності протидії злочинності. Цей аспект кримінологічного аналізу дискурсу спрямований на виявлення та усунення (мінімізацію впливу) тих соціально-комунікаційних блоків, що стримують можливість максимальної реалізації запобіжного потенціалу застосовуваних державою заходів і засобів антикримінальної спрямованості.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи, зауважимо, що запропоновані в цій роботі концептуальні засади формування дискурсивно-комунікативної теорії детермінації злочинності є лише спробою окреслення найбільш важливих її сутнісних положень та змісту відповідного наукового запиту. Вони не претендують на безспірний характер та мають розглядатися як запрошення до дискусії. Подальші перспективи досліджень за цим напрямом вбачаються у детальній розробці кожного з виділених кримінологічних аспектів дискурсу, підкріплення теоретичних міркувань емпіричним матеріалом (експериментальні перевірки), систематизації отриманих даних, їх впровадження в кримінологічну доктрину і практику.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Карамішева Н. В. Логіка: теоретична і прикладна. К. : Знання, 2011. 414 с.
2. Brang P. Das Klingende Wort : Zu Theorie u. Geschichte der Deklamationskunst in Rusland. Wien, 1988. 88 s.
3. Овчинникова А. П. Общезначимость аксиологии. *Актуальні проблеми філософії права: правова аксіологія* : Матер. Міжнар. «круглого столу» (м. Одеса, 9 грудня 2011 р.). Одеса: Фенікс, 2012. С. 5–9.
4. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. М.: Наука, 1946. 704 с.
5. Леонтьев А. Н. Потребности, мотивы и эмоции. М.: Наука, 1971. 140 с.
6. Маркс К., Энгельс Ф. Сочинения. В 50-ти т. Т. 42. М.: Политиздат, 1974. 687 с.
7. Рубинштейн Л. С. Причинное время. М.: АСТ ; CORPUS, 2016. 480 с.
8. Жангожа Р. Мультикультурализм: pro et contra. Київ – Львів: Інститут всесвітньої історії НАН України ; Манускрипт, 2016. 208 с.

Стаття надійшла до редакції 17.11.2017.

Юрій Владимирович ОРЛОВ,

доктор юридических наук, доцент

(Харьковский национальный университет внутренних дел, Харьков)

ДИСКУРСИВНО-КОММУНИКАТИВНАЯ ТЕОРИЯ ДЕТЕРМИНАЦИИ ПРЕСТУПНОСТИ: КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ

Обоснована необходимость формирования дискурсивно-коммуникативной теории детерминации преступности как отдельной криминологической теории, объясняющей закономерности, механизм воздействия различных компонентов дискурса на воспроизводство преступности. Охарактеризованы общетеоретические предпосылки создания этой теории. Определены основные ее структурные компоненты и дана характеристика дискурса как объекта криминологического анализа.

Ключевые слова: преступность, дискурс, детерминация, конструирование, симуляция, дискурсивно-коммуникативная теория.

Yurii V. ORLOV

(Kharkiv National University of Internal Affairs, Kharkiv, Ukraine)

DISCOURSE-COMMUNICATED THEORY OF CRIME DETERMINATION: CONCEPTUAL FORMS OF THE FORMATION

The article is devoted to the problems of discursive-communicative theory of crime determination grounds. This theory has substantiated as a separate criminological theory, which explains regularities, mechanism of influence discourse various components on the reproduction of crime. The general theoretical preconditions for the creation of this theory are proposed and characterized. The basic structural components of it are defined and the characteristic of discourse is given as an object of criminological analysis.

Key words: crime, discourse, determination, design, simulation, discourse-communicative theory.